

NASCHOOLSE OPVANG De Curaçaose 'Tante Emma' vangt in haar eigen woning in het afgelegen Fuik na schooltijd **dagelijks 130 kinderen** op. Of haar project een succes is? Ze zitten tenminste niet in de gevangenis.

reportage Hans Marijnissen, Fuik, Curaçao

Op het erf van Tante Emma kom je vooruit

Emma Eman (tweede van links) in haar naschoolse opvang.

Op het terrein wordt huiswerk gemaakt.

Rij vanaf hoofdstad Willemstad een uur naar het oosten, en daar is Fuik, een plek waar het asfalt ophoudt, met wat slechte wijken vol schamele onderkomsen. In de buurt van de hoofdstraat staan betere woningen en omdat die een stuk minder kosten dan vergelijkbare huizen in Willemstad, zijn Emma en Cesar Eman juist hier neergestreken toen hij in 2000 een baan bij kopieermachinegigant Xerox kreeg. Dat ze te midden van die slechte wijken gingen wonen, wisten Emma en Cesar niet.

"We waren hier net ingericht, en ik zag al die kinderen langskomen", zegt Emma aan de keukentafel. "Met versleten kleding, amper schoenen aan de voeten. Ik dacht: waar gaan ze naartoe? En waar komen ze vandaan? Zo veel waren het er." Met Cesar stapte ze in de auto om op onderzoek uit te gaan, en kwam vervolgens terecht tussen de krotten. De kinderen uit voornamelijk eenoudergezinnen, bleken 's morgens zonder ontbijt naar school te gaan, en hingen vanaf een uur of één op straat.

Emma kan de lange versie vertellen. Dat haar moeder thuis op zondag al een Bijbelclub had en ook de Arubaanse ouders van Cesar kinderen opvingen. Maar de korte versie is deze: Emma vond gewoon dat ze wat moest doen en toverde haar eigen woning om tot een naschoolse opvang. Eerst kwamen er tien kinderen, inmiddels 130 per dag. Cesar en zij hebben alleen de slaapkamer nog voor zichzelf.

130 lunchpakketjes

In de achterkamer krijgen de oudere leerlingen in twee groepen huiswerkbegeleiding. In de voorkamer volgen de jongeren leesonderwijs. In de grote hal staan computers waarop werkstukjes over het thema 'orkanen' of 'de oceaan' worden samengesteld. En rond het huis spelen de kleintjes. Er is een soort voetbalkooi, maar dan van beton, en op het laatste stukje gras is een speeltuintje ingericht.

Ja, en dan de keuken. De tafel waaraan Emma heeft plaatsgenomen is nu weer leeg, maar vanochtend zijn hier 130 lunchpakketjes samengesteld, onder het motto: op een lege

maag kun je geen huiswerk maken. Op de vloer staan twee enorme pallets met flesjes frisdrank, een gift van het slijke hotel verder op dat nooit iets weggooit, maar altijd aan de kinderen van Emma denkt. Tante Emma, noemen ze haar.

De schooljeugd van Fuik wijkt niet veel af van de andere basisschoolkinderen op Curaçao. In zo'n 35 procent van de gezinnen is alleen een moeder. Ze groeien op in een klimaat waarin kennis niet belangrijk wordt geacht en worden ook niet gestimuleerd om te leren. Er is thuis geen structuur, geen controle, geen belangstelling.

Maar ook van school krijgen ze weinig enthousiasme mee. Te veel leerlingen worden 'geparkeerd' in het speciaal onderwijs, of stromen na de basisschool (funderend onderwijs, noemen ze dat op het eiland) ontbrekend door naar Voorbereidend Secundair Beroeps Onderwijs. Alleen de echte 'slimmeriken' gaan door naar de vijf elitescholen voor havo/vwo. Maar die kennen lange wachtlijsten en laten alleen kinderen toe met ouders die een goede sociaal-economische positie hebben. Over het algemeen doen jongens het veel slechter dan meisjes.

Criminele carrière

Volgens sociaal geograaf Marleen Revenberg die in 2015 onderzoek deed naar de drop-outs op Curaçao, is het aantal scholieren dat zonder een diploma de middelbare school verlaat hoog: 36 procent. In Nederland is het landelijke gemiddelde 2 procent. Niet armoede is volgens haar zozeer de oorzaak van die uitval, maar de jarenlange lakse houding van de overheid en scholen zelf. Ze liep drie maanden lang mee bij het ministerie van onderwijs, en sprak verschillende lokale experts én schoolverlaters. Daarna concludeerde ze: wijzen naar armoede is veel te kort door de bocht. De cijfers laten zien dat het niet veel uitmaakt of je nu in een arme of rijkere wijk woont. Zij heeft vooral een verwijt naar de overheid en scholen.

In veel gevallen zien jongeren volgens haar het nut niet van onderwijs of ze volgen het slechte voorbeeld van hun ouders. Maar docenten hebben vaak geen pedagogische vaardigheden. Zij hebben wel kennis van het vak, maar weten volgens Revenberg niet hoe ze moeten doceren of motiveren. En dan de over-

Bij Tante Emma is ook volop ruimte om te spelen. FOTO'S SINAYA WOLFERT

heid: de leerplicht is in 1991 ingevoerd, maar de wet wordt simpelweg al jaren niet of nauwelijks uitgevoerd. Revenberg zag dat lang niet alle scholen de aanwezigheid van hun leerlingen controleren, waardoor die ene leerplichtambtenaar die Curaçao telt, niet kan optreden. Scholieren kunnen op die manier doen en laten wat ze willen. En dan heeft Revenberg het niets eens over het grote aantal tiener-zwangerschappen en het ontbreken van schoolbussen die de kinderen die ver weg wonen, zouden moeten oppikken.

Om het nog wat somberder te maken: Anemarie Marchena-Slot van de Erasmus School of Law (ESL) promoveerde onlangs op het onderwerp 'Detentie van jeugdigen in Curaçao'. Zij stelt dat minstens de helft van de schoolgaande jeugd voor het afronden van de lagere school afhaakt. "Het dragen van eigen verantwoordelijkheid wordt bij jongeren bepaald niet gestimuleerd", schrijft ze, "ook niet op school". Daarbij komt dat het onderwijs op Nederlandse leest is geschied en niet aansluit bij de leefwereld van deze jongeren, waardoor het aantal drop-outs erg hoog is. En zij zijn weer oververtegenwoordigd in de jeugdcriminaliteit, die het begin kan zijn van een criminele carrière. Maar net zoals Revenberg schrijft, een overheidsreactie blijft uit. Juist die jongeren moeten wel de toekomst van Curaçao vormen.

Van dat zwarte toekomstperspectief is op

het erf van Tante Emma niets, maar dan ook niets te merken. Achter de houten schutting klinkt gelach en vrolijk gekrijs, van jong en oud. Onder een boom maken de oudere kinderen huiswerk, een kleintje leest op schoot van een van de Nederlandse stagiaires een boekje, en een jochie schrijft persoonlijk begeleid in zijn schrift zijn eerste woordjes Nederlands, naast Engels en Papiaments de derde taal.

Autisme

Het initiatief van Tante Emma staat niet op zich. Overal op het eiland zijn kleine projecten die zo goed en kwaad als het kan het onderwijs aanvullen, en tegelijkertijd de rol van volkskeuken en pedagogisch centrum op zich nemen, al gaat de begeleiding van sommige kinderen veel verder en is hun problematiek zwaarder. Maar autisme of ADHD zijn geen stoornissen die op Curaçao herkend worden. "Het enige wat we doen is proberen de jongeren van het slechte pad weg te houden en naar de goede route te begeleiden", relativeert ze. "Met heel veel extra aandacht die ze zo nodig hebben."

Ze krijgt een beetje subsidie, zegt Tante Emma die ondanks het rumoer om zich heen nog stoicijns aan de keukentafel zit. "Daarvan kopen we de broodjes, maar soms ook een verplicht school-T-shirt als de kinderen dat zelf niet kunnen betalen. We krijgen ook veel kleren, die we weer uitdelen. En we zijn blij met

Het enige wat we doen is proberen de jongeren van het slechte pad weg te houden

Emma Eman

alle levensmiddelen die we van de bedrijven in de buurt ontvangen."

Toch gaat het Tante Emma vooral om het immateriële dat ze 'haar' kinderen wil meegeven. "Iedereen heeft in zijn leven het recht om te kiezen, maar dan moet je wel de mogelijkheden kennen. Daarvoor heb je diploma's nodig." Hun ouders zeggen vaak: ik kon ook geen papertje halen. "Maar ik zeg: jij kunt het wél." Hoewel ze zelf gelovig is en vandaaruit ook handelt, wil ze geen geloof uitdragen of opdringen, maar haar kinderen wel de waarden uit de religies meegeven. "Ik wil ze vooral de andere kant laten zien: fatsoen, respect, interesse, en dat doe ik vooral door dat op mijn erf voor te leven."

Weer op straat zien haar pupillen dat jongeren die van school zijn afgestaan (en de criminaliteit zijn ingerold) in een glimmende auto rijden, en de 'sukkels' die op school blijven er minder aan toe zijn. "De verleidingen zijn groot", zegt Tante Emma.

En of haar project succesvol is? Geen onderzoek heeft dat tot nu toe aangetoond. "Maar ik kan zeggen dat mijn kinderen in ieder geval niet in de gevangenis zitten. Is dat geen succes?"

Het project van Tante Emma Eman is ondergebracht in de Stichting Fundashon Amigunan di Cristo. Voor meer informatie en foto's zie www.amigunan.org

Hun ouders zeggen vaak: ik kon ook geen papertje halen. 'Maar ik zeg: jij kunt het wél.'